

HRVATSKA KOMORA INŽENJERA GRAĐEVINARSTVA
Dani Hrvatske komore inženjera građevinarstva 2020.

Sigurne vodonepropusne građevine bez hidroizolacije

mr.sc. Donka Würth, dig

mr.sc. Donka Würth, dipl.ing.građ., Tehničko veleučilište u Zagrebu

mr.sc. Jure Galić, dipl.ing.građ., Tehničko veleučilište u Zagrebu

Domagoj Bakšaj, bacc. ing. aedif., Tehnika d.d., Zagreb

SADRŽAJ:

- Vodonepropusni objekti
- Uloga betona u bijelim kadama (Weiße Wannen)
- Specifikacije za beton
- Ugradnja betona
- Njegovanje betona
- Plan kontrole izvođenja AB konstrukcije
- Zaključak

Vodonepropusni objekti

- su objekti kod kojih ab konstrukcija pored funkcije nosivosti ima i funkciju hidroizolacije, te se ova vrsta objekta naziva BIJELE KADE. (izvedeni bez H.I.)
- Od velike je važnosti izvesti dobar detalj spoja vertikalnih i horizontalnih betonskih elemenata, te radne i dilatacijske reške
- Veličine reški smanjiti na minimum (što manje prekida) u skladu sa smjericama
- Vodonepropusni beton je beton koji nema pukotina (VDP 3 $\leq$ 15 mm ili VDP 2 $\leq$ 30 mm pri pritisku od 5 bara)
- Dozvoljeno je procurivanje vode, ali samo za određene objekte (garaže)
- Primjena betonskih distancera
- Ako su bužiri za instalacije u AB elementu, potrebno je plastiku obložiti brtvama ili primijeniti drugu vrstu materijala

Uloga betona u bijelim kadama

- Austrijske smjernice za bijele kade - beton
(Richtlinie "Wasserundurchlässige Betonbauwerke - Weiße Wannen,, Februar 2018)

Konstruktionsklasse		Kon _s	Kon ₁	Kon ₂				
Mindest-Bauteildicken (m) ¹⁾ abhängig vom Wasserdruck								
Wasserdruckhöhe	0 – 0,25 m	≥ 0,25 m	≥ 0,25 m	≥ 0,25 m				
	0,25 – 3 m	≥ 0,45 m	≥ 0,25 m	≥ 0,25 m				
	3 – 5 m	≥ 0,50 m	≥ 0,30 m	≥ 0,30 m				
	5 – 10 m	≥ 0,60 m	≥ 0,35 m	-				
	10 – 30 m	-	≥ 0,60 m	-				
Maximal zulässige Frischbetontemperatur abhängig von Betonstandard und Bemessungsmodell								
		BS 1	BS 1 PLUS	BS 1	BS 1 PLUS	BS 1	BS 1 PLUS	
	Weißer Wanne klassisch	22 °C	25 °C	22 °C	25 °C	27 °C	27 °C	
	Weißer Wanne optimiert	-	22 °C	-	22 °C	-	22 °C	
Maximal zulässige Bauteiltemperatur								
	Allgemein	45 °C	45 °C	45 °C	45 °C	55 °C	55 °C	
	Bodenplatte mit Gleitschicht	50 °C	50 °C	50 °C	50 °C	55 °C	55 °C	
Nachweis der Gebrauchstauglichkeit bei überwiegender Lastbeanspruchung								
	Rissbreitenbegrenzung auf	≤ 0,15 mm	≤ 0,15 mm	≤ 0,20 mm	≤ 0,20 mm	≤ 0,25 mm	≤ 0,25 mm	
Nachweis der Gebrauchstauglichkeit bei Zwang aus abfließender Hydratationswärme abhängig vom Bemessungsmodell								
	Weißer Wanne klassisch	Abbildung 4-5 und Abbildung 4-6	Abbildung 4-7 und Abbildung 4-8	Abbildung 4-7 und Abbildung 4-8	Abbildung 4-9 und Abbildung 4-10	Abbildung 4-9 und Abbildung 4-10	Abbildung 4-9 und Abbildung 4-10	
	Weißer Wanne optimiert	Siehe Kapitel 4.5.2.2 sowie ANHANG 3						

Uloga betona u bijelim kadama

- Smjernice za beton

Tabelle 5-3: *Beispiel: C30/37/BS 1/XF4/XAT-B*

Die Grundanforderungen an Sonderbetone, die durch Tabelle 5-4 für die Betonstandards BS 1 und BS 1 PLUS definiert sind, müssen jedenfalls eingehalten werden.

Tabelle 5-4: Grundanforderungen an Sonderbetone

Betonstandard	BS 1	BS 1 PLUS			
Expositionsklassen	XW1	XW1			
Sonstige Anforderungen	RRS	RRS			
Anrechenbarer Mindestbindemittelgehalt	260 kg/m ³	260 kg/m ³			
Zement gemäß ÖNORM B 3327-1	≤ WT 33 C ₁ A-frei	≤ WT 33 C ₁ A-frei			
max. Temperaturanstieg im Beton ¹⁾					
Eignungsprüfung	≤ 20K	≤ 17K			
Konformitäts- bzw. Identitätsprüfung	≤ 21K	≤ 18K			
Gesamtwassergehalt ²⁾	≤ 170 l/m ³	≤ 170 l/m ³			
Frischbetontemperatur an der Einbaustelle ³⁾					
Weiße Wanne klassisch	Kon ₁ , Kon ₂	Kon ₂	Kon ₁ , Kon ₂	Kon ₂	
	≤ 22 °C	≤ 27 °C	≤ 25 °C	≤ 27 °C	
Weiße Wanne optimiert	–				
max. zulässige Bauteiltemperatur ⁴⁾					
Weiße Wanne klassisch	Kon ₁ , Kon ₂	Kon ₂	Kon ₁ , Kon ₂	Kon ₂	
	45 °C	55 °C	45 °C	55 °C	
Weiße Wanne optimiert	–				
Ausschallfrist	≥ 36 Stunden		≥ 36 Stunden		
Nachbehandlung gemäß	Kapitel 8.3		Kapitel 8.3		
Eignungsprüfung Feisbeton ¹⁾	XW2, XF3, L300	XW1, XF3, L300	(56) (für die Bodenplatte)	XW2, XF3, L300	
erweiterter Eignungsprüfungsnachweis	WW klassisch	gemäß ANHANG 1			
	WW optimiert	gemäß Kapitel 5.3.5 und ANHANG 1			
Konformitäts-, Identitätsnachweis am Feisbeton ¹⁾	XW2, L300	XW1, L300	XW2, L300, AF	XW2, L300	XW2, L300
Ausschallfrist	≥ 36 Stunden				
Nachbehandlung gemäß Kapitel 8.3	vorgeschrieben				

¹⁾ Prüfuns nach ÖNORM B 33101, Punkt 9.16 jedoch mit folgenden Ergänzungen:

²⁾ $\leq 185 \text{ l/m}^3$
 $\leq \text{WT } 33 \text{ C}_1\text{A-frei}$
 40%

³⁾ $\leq 19 \text{ K}$
 $\leq 20 \text{ K}$
 2,5 – 6,5 %

⁴⁾ Kon₁, Kon₂ Kon₂
 $\leq 25 \text{ °C}$ $\leq 27 \text{ °C}$
 $\leq 22 \text{ °C}$
 Kon₁, Kon₂ Kon₂
 45 °C 55 °C
 45 °C

XW2, XF3, L300, BBG, RRS

Uloga betona u bijelim kadama

Zahtjev za beton u Austrijskim smjernicama:

- deset različitih vrsta betona (C25/30) s obzirom na razred konstrukcije
- 2 vrste C 30/37 sa ograničenjem minerala C3A u cementu
- cement CEM II/B-L ili minerali dodaci cementu (pepeo, zgura)
- ispitivanje tl. čvrstoće uz 28 i na 56 i 90 dana
- ograničenje temperature svježeg betona (10°C - 22°C max. 27°C)
- ograničenje max. temperature očvrslog betona (45°C do 55°C)
- ograničenje vode $\leq 170l$

Specifikacije za beton

Primjena posebne vrste betona!!! – projektant (smjernice)

Beton bez pukotina (beton s malim skupljanjem):

- beton projektiranog sastava ili zadanog sastava
- zadana tlač. čvrstoća, razredi izloženosti, vrsta cementa, količina cementa, količina vode
- cement niske topline hidratacije (bez C3A) ili betoni sa mineralnim dodacima (pepel, zgura)
- krupnija frakcija agregat, manje cementa
- niži v/c faktor, upotreba superplastifikatora, dodataka za smanjeno skupljanje
- ograničenje max. i min. temperature svježeg betona
- ograničenje max. temperature očvrslog betona
- beton dobre obradljivosti, bez izdvajanja vode, segregacije

Transport betona

ljeti

- ugradnja, transport u ranim jutarnjim satima
- hladiti mikserne (vodom bubanj)
- vrijeme čekanja miksera smanjiti na minimum
- vrijeme ugradnje od trenutka dodavanja vode ne više od 1,5 sati
- kod dulje ugradnje, potrebno je revibrirati površinu betona

zimi

- osigurati temperaturu betona višu od 10°C na gradilištu

Ugradnja betona

- najviše pozornosti na vodonepropusne barijere (brtve, spojna sredstva i cijevi za injektiranje)
- kontinuirana ugradnja, ali u slojevima
- ne smije se ugrađivati beton s visine više od 1 m
- vibrirati dok ne izađu svi mjehurići zraka – homogenost
- podloga i nastavci betoniranja moraju biti čisti

Ugradnja betona

- betonski distnceri

Oplata

- Najbolje za beton što duže ostati u oplati
- Minimalno vrijeme 36 sati
- Demontirati oplatu kada kocke za tl. čvrstoću pokažu dovoljnu čvrstoću betona
- Ovisno o temperaturi zraka držati oplatu (hladno-duže; toplo-kraće)
- Kod niskih temperatura osigurati temperaturu zraka minimalno 10°C

Donka Würth

- Preferira se drvena oplata
- Ako se koristi čelična potrebno je zagrijavanje ili hlađenje

Njegovanje i zaštita betona

- Nakon betoniranja štititi beton minimalno 3 dana od brzog hlađenja i 7 dana od jakog isušivanja
- Otvorene betonske površine –geotekstil + voda ili nanijeti sredstvo za njegu
- Nakon skidanja oplate elemente pokriti i vlažiti 7 dana
- U trenutku skidanja oplate ne smije proći više od 1 sata sa početkom njegoivanja betona vodom
- Voda ne smije direktno doći u dodir s toplim betonom (dispergni mlaz ili geotekstil)

Njegovanje i zaštita betona

- vertikalne elemente ljeti zaštititi od vrućeg vjetra
- najbolje njegovanje je voda
- curing (sredstvo za njegu) - samo ako je jaki vjetar i na vertikalnim elementima (ako nije moguće s geotekstilom)

Loša izvedba

Popravci i sanacija elemenata od betona

PUKOTINE

- Veće pukotine injektiranjem ako su cijelim presjekom
- Manje – samozacijeljenje (< 0,3 mm) uz prisutnost vode
- Nanošenje premaza ako su površinske

GNIJEZDA

- Injektiranje, mlazni beton (torkret), površinski premaz

OŠTEĆENJE TRAKA ZA BRTVLJENJE

- Moguće zamijeniti samo ako su mjesta otvorena, te im je moguće pristupiti

Plan kontrole izvedbe AB konstrukcije

- Beton – specifikacija (cement, voda, veličina zrna agregata, transport i njegovanje s obzirom na vremenske uvjete)
- Skica radnih polja, dilatacija, faze izvođenja (šahovsko polje)
- Vrstu traka, brtvi za spoj dvaju elemenata (različito je spajanje temeljnih reški, zidova i temelja i samih zidova)
- Vrsta oplata, vrijeme uklanjanja oplata, distanceri – betonski
- **Ako izvođač promjeni tehnologiju izvođenja, vrstu betona, vrstu brtvi, taktove i sl., nadzorni inženjer zajedno s projektantom donosi odluku o bilo kakvoj izmjeni projekta, te daju pisanu suglasnost.**

Zaključak

- **Izraditi Hrvatske smjernice za vodonepropusne građevine – bijele kade - olakšat će se svim sudionicima u gradnji**
- Projektom propisati zahtjeve, a što se ne propiše smjernice će nadopuniti i definirati
- Izvoditi objekte prema projektu – izmjene mora pratiti nadzorni inženjer, zajedno s projektantom
- Izvođač mora prilagoditi tehnologiju izvođenja projektu
- Izvođač mora izraditi i razraditi Plan izvedbe betonske konstrukcije prema projektu i (budućim) Hrvatskim smjernicama u detalje (trenutno se držati Austrijskih i Njemačkih smjernica)

Zaključak

- Ponuditi na tržištu gotove projektirane betone za ovu vrstu građevina
- Pažljivo proučiti zahtjeve ove vrste objekta (temp. betona, njegovanje u oplati, njegovanje nakon skidanja oplata)
- Pratiti pažljivo svaki segment izvođenja, s izvedbom svih detalja (detalji su najvažniji)
- Planirati da izvedba ove vrste građevine ima sporiju dinamiku (bez obzira što nema hidroizolacijskih radova)
- **Ako se trenutno projektira prema zahtjevima (kriterijima) Njemačkih i Austrijskih smjernica, tada i beton i tehnologija izvedbe mora biti u skladu sa smjernicama.**

Literatura:

- Richtlinie "Wasserundurchlässige Betonbauwerke - Weiße Wannen,, Februar 2018, Austrijske smjernice
- Predavanja Moderne tehnologije građenja - BIJELE KADE (Weiße Wannen)- Vodonepropusni betonski elementi- mr.sc. Donka Würth
- „Izvedba podzemnog dijela stambeno poslovne građevine na Laništu bez hidroizolacije” – Ivan Barkučić – diplomski rad 2015.god.
- „Izvedba vodonepropusnih betonskih objekata”-Filip Starčević- diplomski rad 2015.god.

Hvala na pažnji!
dwurth2@tvz.hr

